

ENERGIEKRANT

Duurzaam durven doen

Gemeente Hellendoorn

Verlangt u ook zo naar een ouderwets koude winter?

Burgemeester Anneke H. Raven

Lekker schaatsen op natuurijs en op de slee van de besneeuwde Sallandse Heuvelrug af. Die kans lijkt steeds kleiner nu het klimaat steeds verder opwarmt. Dat komt door de grote CO2 uitstoot. Daarom heeft Nederland de ambitie om over tien jaar de CO2 uitstoot met bijna de helft terug te dringen. Dat vraagt een enorme inspanning van ons allemaal. De manier waarop we energie gebruiken en energie opwekken gaat drastisch veranderen.

Energiebesparende maatregelen

We gaan allereerst ons energieverbruik beperken. Dat kunnen u en ik doen door te investeren in energiebesparende maatregelen zoals isolatie, ledverlichting, en slimme sensoren. Binnen afzienbare tijd verdient u zo'n investering terug. Daarnaast gaan we bovenal veel meer energie halen uit zon en wind. Die energie uit zon en wind hebben we heel hard nodig, bijvoorbeeld omdat Nederland van het aardgas af gaat en de kolencentrales teveel CO2 uitstoten. Veel inwoners hebben al zonnepanelen op hun dak, maar dat is nog niet genoeg.

Duurzaam opwekken van energie

Over tien jaar willen we daarom in onze gemeente minimaal 30% van het totale elektriciteitsverbruik van alle inwoners en ondernemers duurzaam opwekken. Dit kan met zon of wind of een combinatie van beide. Ons doel is dat in 2030 71 Gigawattuur van ons totale elektriciteitsverbruik van 208 Gigawattuur bestaat uit duurzame energie. Dat heeft de gemeenteraad eind 2019 unaniem besloten. We kunnen met elkaar zelf dit doel bereiken door nu aan de slag te gaan. Dat kun je bijvoorbeeld als buurtbewoners met elkaar doen door een energietoekomst op te richten.

Inspirerende verhalen

In deze 'Duurzaam, durven, doen'-special leest u onder andere een inspirerend verhaal over enkele bewoners in Daarle die een energie-coöperatie zijn gestart. Onder het motto 'voor en door Daarle' gaan zij zelf profiteren van het opwekken van duurzame energie. Een ander inspirerend verhaal gaat over het prachtige idee van twee broers uit Nijverdal om een duurzaamheidsscherm langs de N35 te realiseren. En hoe je nu zelf al van het gas af kan, vertelt inwoner Harry Olthof in deze special. Hij maakte zijn huurwoning zo duurzaam, dat hij nu al energie en geld bespaart. Zijn zonnepanelen wekken volop energie op.

Lagere energierekening en minder CO2 uitstoot

Heeft u al eens gedacht aan zonnepanelen op uw woning? Kijk op www.hellendoorn.nl/zonne-energie om te berekenen wat de opbrengst van zonnepanelen is op het dak van uw huis. Thuis hebben wij veertien zonnepanelen op het dak. Acht jaar geleden was het een hele investering, maar we betalen nu per maand 1 euro voor onze elektriciteit. Investeren in duurzame energie levert u en ons allemaal uiteindelijk veel op. Uw energierekening wordt lager en de CO2 uitstoot wordt lager. Dat is beter voor ons klimaat en zorgt ook nog voor een schonere lucht. Daar doen we het met elkaar voor.

P.S. Op www.hellendoorn.nl/duurzaam leest u meer over een duurzaam Hellendoorn.

Landelijke en regionale ambities

De gemeente Hellendoorn zet in op duurzaamheid. Landelijk zijn er ambities om in 2030 49% CO2 te

besparen en in 2050 95%. Ook wij stappen over van het gebruik van fossiele brandstoffen, zoals olie en gas, naar het opwekken van duurzame energie via

zon- en windenergie. Dit noemen we de energietransitie. Via de Regionale Energiestrategie Twente (RES-Twente) en Transitievisie Warmte geeft de Gemeente

Hellendoorn invulling aan deze landelijke doelstelling. Dit doen we zoveel mogelijk in samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Waarom een energiekraant?

Het klimaat stelt ons voor een grote uitdaging als samenleving. Ook in de gemeente Hellendoorn moeten we ons steentje bijdragen om de opwarming van de aarde tegen te gaan. We moeten veel minder CO2 uitstoten. Maar ook energie besparen en op een andere manier opwekken. Dit kost geld, tijd en moeite. Maar uiteindelijk is het voor een goed doel: de wereld leefbaarder maken voor ons allemaal.

Naar een duurzame samenleving

In het Klimaatakkoord hebben we afspraken gemaakt om te werken aan de energietransitie: hoe gaan we over naar een duurzame samenleving? Het betekent dat we slimmer omgaan met energie en overstappen op schone energiebronnen op basis van zon en wind. Landelijk is afgesproken dat we in 2050 95% CO2-neutraal te zijn. Ook gaan we in de toekomst onze huizen, kantoren en overige gebouwen op een andere manier verwarmen. Daar denken we nu al over na. Zodat we passende alternatieven vinden voor aardgas.

Ben je benieuwd hoe we dit kunnen realiseren en wat je zelf kunt doen?

Denk mee en doe mee!

In deze energiekraant is te lezen wat er allemaal al gebeurt in de gemeente Hellendoorn. We laten zien waar we staan, welke mooie initiatieven er zijn én wat je zelf kunt doen. We hopen dat inwoners elkaar inspireren met projecten waarmee je energie kunt besparen of waarmee je energie kunt opwekken. Het mooie is dat je zelf regie kunt nemen, samen met mede-inwoners. Denk mee en doe mee!

‘Klimaatverandering is urgent, ook jouw bijdrage helpt’

Interview met Henk Nijhof, wethouder duurzaamheid

Mooie lokale initiatieven

‘In de dorpen, de kernen en de verschillende buitengebieden zie ik veel mooie initiatieven ontstaan. In Haarle mensen zijn mensen bijvoorbeeld bezig om samen zonnecollectoren in te kopen. Bij de Cavv zijn zonnepanelen neergelegd voor de postcoderoos, waardoor 25 huishoudens en twee bedrijven duurzame elektriciteit kunnen afnemen voor een gunstige prijs. Dit soort initiatieven inspireert mij. Het laat zien dat iedereen die wil een steentje kan bijdragen. Alle initiatieven helpen. Veel kleine steentjes zorgen samen voor een lawine.

En zoals het in Haarle gaat, gaat het in de hele gemeente. Het hoeft niet allemaal heel groot te zijn, het is vooral belangrijk dat de urgentie

gevoeld wordt en dat je van daaruit stappen zet die voor jou mogelijk zijn.’

Inwoners spreken zich uit

‘In de (buiten)gebieden zijn energiewerkgroepen aan de slag. Zij gaan in gesprek met bewoners en maken samen een plan voor de energietransitie, dat aansluit bij de wensen van de gemeenschap. Je hebt dan als gemeenschap niet alleen de lasten, maar ook de lusten. De gebiedsaanpak is uniek in Twente. Mijn voorgangers verdienen er alle credits voor dat ze dit zo neer hebben gezet. Ik zet het vol overtuiging voort.’

Blijf kritisch

‘Wat ik inwoners mee wil geven is: blijf kritisch op alle informatie die voorbij komt. Wees kritisch op informatie van de gemeente, van mij en van een voorstander van duurzame energie. Maar ook op informatie van tegenstanders. Het is een ingewikkeld vraagstuk, met veel nuances. Kijk dus naar verschillende soorten programma’s, lees je in, verdiep je. In deze kraant staan daarom verhalen, afgewisseld met informatieve stukken en ook de feiten benoemen we. Laten we er samen uitkomen en die feiten niet uit het oog verliezen, want daarvoor is de urgentie van klimaatverandering veel te groot.’

Verduurzamen van je woning

Harry Olthof is een voorloper als het gaat om duurzaamheid. Ongeveer 10 jaar geleden ging hij zelf aan de slag. Zijn huurwoning is ondertussen helemaal van het gas af. Toen hij een jaar geleden de Duurzame Huizenroute leerde kennen, schreef hij zich in. Zijn huis is een van de zeven genomineerden voor het Duurzaamste Huis van Nederland in de categorie kleiner dan 150m2 en gebouwd tussen 1945 en 2000.

Voor mijn kinderen

‘In 1983 was ik met mijn vrouw in Duitsland. Daar stond de grootste windmolen van de wereld. Daar heb ik toen nog een foto van gemaakt. Mijn vrouw was op dat moment hoogzwanger van onze tweeling. Ik besepte: dit gaat het worden in de toekomst. We zijn nu niet goed bezig en we moeten overschakelen naar duurzame energie. In die buurt stond ook een kerncentrale, maar dat zag ik niet als de oplossing. Voor mijn kinderen en nu ook kleinkinderen wil ik een bijdrage leveren aan de verduurzaming. Zo is het begonnen.’

Eerste panelen

‘In 2014 heb ik mijn eerste zonnepanelen op het dak laten leggen. Ik merk dat er veel veranderd is in

de loop van de tijd. Woningstichting Hellendoorn had er in die tijd eerst nog bezwaar tegen, bijvoorbeeld vanwege het aanzicht van de woning. Later zeiden ze je mag het wel doen, maar het is voor eigen risico en je moet zelf zorgen voor verzekeringen en dergelijke. Nu biedt woningcorporatie Reggewoon zonnepanelen aan, een goede vooruitgang. Het is voor ons een goede keuze geweest. Met de eerste panelen ging onze elektriciteitsrekening drastisch naar beneden.’

Huurwoningen energieneutraal

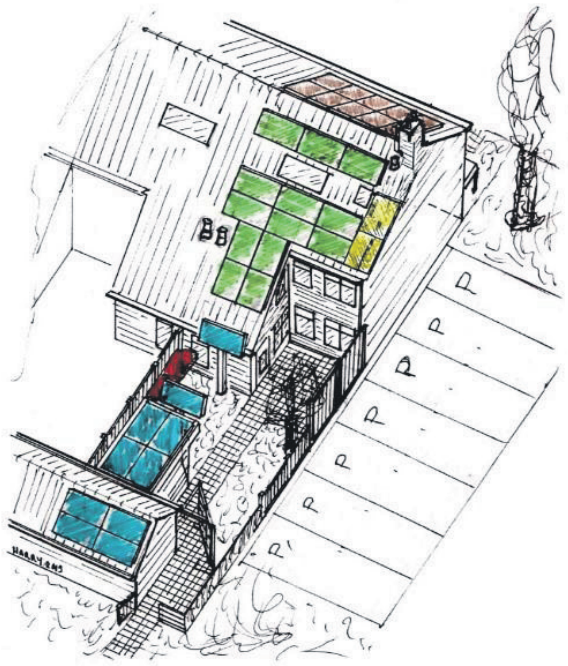
Reggewoon staat er positief in en heeft de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. ‘Heel vooruitstrevend. In 2018 zijn zij zonnepanelen gaan verhuren

aan verhuurders. “Dan wil ik wel een pilot zijn” zei ik tegen Reggewoon. “Dan kunnen jullie kijken of het werkt.” Toen ik in aanmerking kwam werd aangegeven dat het op mijn woning niet op de door mijn gewenste noordkant kon. Dat zou 50 tot 60% rendement opleveren en in afstemming met Reggewoon hebben we dat toch gedaan. Vervolgens heb ik ook op het schuurtje nog een aantal panelen neergelegd, voor het opladen van de elektrische auto. Het leek me mooi als de panelen de energie daarvoor konden opbrengen. Panelen op het noorden worden vaak afgeraden, maar je moet je afvragen: waarom doe je het? Voor de centen, voor het milieu of voor ons allemaal en om de wereld leefbaar te houden?’

Elektrisch verwarmen en koelen

Harry: ‘Toen Reggewoon plannen had voor de vervanging van de keukens hebben we verschillende apparaten vervangen voor energiezuiniger varianten. Ook zijn we elektrisch gaan koken. We zijn toen ook anders gaan verwarmen, namelijk met een warmtepomp. De eerste warmtepomp maakte veel geluid en hebben we teruggestuurd. We hebben er nu eentje binnen staan en die maakt helemaal geen geluid. Daar verwarmen we de keuken, woonkamer en eetkamer mee. Afgelopen zomer gebruikten we het ook als koelunit. De bovenverdiepingen van het huis verwarmen we met infraroodpanelen en met een afzuigstelsel met warmtewisselaar. Die laatste kan ook het tap-

water verwarmen. Vorig jaar is de gaskraan dichtgedraaid en sinds die tijd leven we gasloos.'

Volgende stappen

De woning is van het gas af, maar voor Harry zijn er nog meer zaken om aan te pakken: 'Nu ben ik bezig met een thuisaccu. Mijn elektriciteit komt allemaal van de panelen en ik ben nu afhankelijk van de salderingsregeling en de politiek. Daarom wil ik een accu die overdag laadt en 's nachts afgeeft. Ik ga nu in zee met het Duitse Sonnenaccu. Zij koppelen ook accu's aan elkaar en daarvoor kunnen ze pieken wegwerken. Als de een energie nodig heeft, komt het van een ander die het vrij geeft. Dit is goedkoper en centraal op- of afschalen is niet nodig.'

Terug verdienen

'Reacties die ik krijg zijn heel enthousiast, maar ook heel kritisch. "Wat kost dat allemaal?", vragen ze dan. Maar je verdient er gewoon op. De verhalen over het afbouwen en uiteindelijk stoppen van de salderingsregeling, zorgen ervoor dat mensen denken dat zonnepanelen niets meer iets opleveren. Ook zonder salderingsregeling kan het uit.'

Enthousiasme

'Ik ben hier in de buurt ook zonnepanelen gaan promoten. De panelen van Reggewoon huur ik voor €1,60 per paneel per maand.

Het biedt mij een voordeel van €200,- per jaar en daar hoef ik niets voor te doen. Mijn buurvrouw heeft haar panelen aan de zuidkant liggen. Zij heeft wel €400,- per jaar voordeel en kan met 10 panelen heel veel doen. Ik zou in samenwerking met Reggewoon graag meer doen om mensen over de streep te trekken. Je kunt je op de website van Reggewoon aanmelden als je zonnepanelen wilt leggen. Maar van mij mag het nog wel een tandje sneller gaan.'

John Olde Olthof, directeur-bestuurder van Reggewoon is positief als het gaat over de stappen die Reggewoon zet als het gaat om duurzaamheid. "We leggen de focus op de kwaliteit van het wonen. Duurzaamheid speelt daarbij een cruciale rol. Niet vanwege convenanten of een akkoord. Integendeel, we zijn vanuit onze tenen gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan de toekomst van een leefbare wereld. We timmeren aan de weg om onze woningen in 2040 energie-neutraal te maken. Natuurlijk gaat dit gestructureerd, niet iedereen is op hetzelfde moment aan de beurt. Ook zetten we in op duurzaam materiaalgebruik. Dat doen we samen met onze huurders, bijvoorbeeld door het aanbieden van zonnepanelen. Ook gaan we graag met hen in gesprek als ze daar open voor staan."

Heeft u al eens gedacht aan zonnepanelen?

Wilt u weten of uw dak geschikt is en wat de opbrengst van zonnepanelen is? Vul uw adres in op de zonnekaart van de gemeente Hellendoorn en u krijgt direct de antwoorden.

hellendoorn.duurzaamheidskaart.nl/zonnekaart/Home/

Zonnetje schijnt

'Ieder heeft zijn eigen motivatie om zijn huis te verduurzamen. Harry: 'De gedachte dat je off-the-grid bent en grip hebt op je eigen energie vind ik prettig. Maar ook dat je kinderen en je kleinkinderen je later dankbaar zijn dat je dit gedaan hebt. Ik geniet er van dat het zonnetje schijnt: dan komen de inkomsten weer binnen. Ik zou ook niet terug willen naar een benzine auto. Ondertussen hebben we een elektrische auto waarmee we op en neer naar Zeeland kunnen, zonder pauze voor het opladen.'

Tips?

'Denk na over wat je wilt: wil je steeds meer gaan betalen aan gas en blijven rijden in een benzine- of dieselauto, waardoor het milieu steeds verder achteruit gaat? Of wil je meehelpen aan een oplossing? Panelen verdienen zich razendsnel terug. En toch kun

je behaaglijke warmte in je huis krijgen.

Hoe langer ik er over nadenk, hoe meer voordelen ik naar boven haal. Voor iemand die nu zou beginnen zou ik zeggen: begin gewoon met zonnepanelen en breng je energierekening naar beneden. Denk vast na over gasloos en start door te koken met inductie. Elektrisch water verwarmen gaat ook heel simpel.'

Metten is weten

'Ik ben een gepensioneerd technicus en wil altijd weten wat de temperaturen zijn en vermogens. Ik meet van elke apparaat wat het verbruikt. Mijn maandelijkse rapportage stuur ik naar Reggewoon en zet ik op mijn website. Mensen die interesse hebben, kunnen daar ook naar kijken en er hun voordeel mee doen: www.tunnelplan.nl/gas/

Op weg naar RES Twente 1.0: Samen de stap maken

Twente is één van de 30 regio's die aan de slag gaat in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES). Samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden realiseren we een haalbaar en betaalbare RES Twente 1.0, die bijdraagt aan de doelen uit het Nationale Klimaatakkoord. Een energieneutrale regio in 2050 is hiervoor de stip op onze horizon.

MEER WETEN? KIK OP
WWW.ENERGIESTRATEGIETWENTE.NL

Op weg daarnaartoe hebben we voor 2030 twee hoofddoelen:

- Twente ontwikkelen als warmteregio, zodat we gebouwen aardgasvrij kunnen verwarmen, en;
- de helft van het huidige elektriciteitsverbruik in Twente duurzaam opwekken, dat is 1,5 Terawattuur (TWh)

Louis Koopman
voorzitter van de stuurgroep RES Twente

Samen aan de slag met pittige opgave

Op 1 juli 2021 vindt de oplevering plaats van de RES Twente 1.0. "Maar voor die tijd moet er nog veel gebeuren," vertelt Louis Koopman, voorzitter van de stuurgroep RES Twente. "Alle Twentse gemeenten hebben hun ambities uitgesproken in de concept-RES in juni dit jaar. Nu bevinden we ons in de fase dat we het voorstel gaan toetsen aan de ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke acceptatie en vooral ook, hoe zorgen we dat onze energievoorziening haalbaar en betaalbaar is. Hoe we dat doen, dat bedenken wij niet alleen. Dat doen we samen met u, want de energiestrategie is van ons allen. Samen hebben we de pittige opdracht gekregen van het Rijk om grote veranderingen in het opwekken van warmte en elektriciteit waar te maken. En, om energie te besparen. Samen

maken we de stap!"

De komende periode gaan de partners van de RES Twente lokaal en regionaal op zoek naar een goede balans tussen de elektriciteit én warmte die we in de toekomst nodig hebben en hoe we die energie op kunnen wekken. Daarbij houden we zoveel mogelijk rekening met de belangen van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke (belangen)organisaties.

Win-win situatie in kleinschalig landschap

Dat vraagt om een (gemeente) grensoverschrijdende aanpak en verbinding met andere maatschappelijke opgaven, zoals het verbeteren van de biodiversiteit, wateropvang en verduurzaming van de landbouw.

Bij de RES Twente zijn de volgende partners betrokken:

- 14 Twentse gemeenten
- Waterschap Vechtstromen
- Provincie Overijssel
- Netbeheerders: Coteq en Enexis
- Twente
- Twentse Woningcorporaties
- Twentse kennisinstellingen: Universiteit Twente, Saxion Hogeschool en ROC Twente

"Samen willen we een win-win situatie bereiken en ons unieke kleinschalig landschap behouden, met de energietransitie als een belangrijke economische drager," aldus Louis Koopman.

De ambities

In juni 2020 heeft Twente net als de andere regio's een concept RES Twente opgeleverd. In de concept RES Twente zijn de ambities van de 14 Twentse gemeenten om 1,5 TWh duurzame energie op te wekken gebundeld

- 49 windturbines (511 GWh)
- 580 ha zonnenvelden (459 GWh)
- 304 ha zon op dak (265 GWh)
- 12 dorpsmolens (20 GWh)

Ondertussen wordt dit bod verder aangepast. Zo is inmiddels het voorstel van Twenterand ook meegenomen. Het bod uit de concept-RES Twente is dus in beweging.

Daarnaast wil Twente zich ontwikkelen als warmteregio. Er liggen veel kansen in Twente voor de ontwikkeling van een duurzame warmtevoorziening, waardoor minder elektriciteit nodig is om woningen te verwarmen.

Bovendien vragen we de Twentenaren om energie te besparen, zodat zij ook zelf kunnen bijdragen aan de gezamenlijke energieopgave.

Energietransitie gemeente Hellendoorn

Hellendoorn heeft er voor gekozen om inwoners en bedrijven vanaf het begin mede-eigenaar te maken van de energietransitie. In februari 2019 zijn we, samen met lokale werkgroepen in alle kernen en buurtschappen, gestart met de voorbereiding voor de energietransitie. De werkgroepen spelen een belangrijke rol in de gesprekken met de bewoners en bevragen hun mede-dorpsgenoten over de gewenste invulling voor het opwekken van duurzame energie. Ook adviseren zij de gemeente over de lokale en gezamenlijke invulling. Daarnaast wordt er voorzien in het informeren en het ophalen van voorkeuren bij inwoners en bedrijven.

Hellendoorn wil in 2030 minimaal 30% van het elektriciteitsgebruik van de gehele gemeente duurzaam opwekken binnen de gemeentegrens. Op basis van deze ambitie heeft de gemeenteraad in december 2019 vastgesteld hoeveel elektriciteit daarvoor nodig is, namelijk

71 Gigawattuur. Het plan voor het opwekken van duurzame energie is onderdeel van de RES-Twente. Er is door de gemeenteraad nog geen keuze gemaakt in zonne-, of windenergie of locaties voor grootschalige opwek. Dit zijn vragen waarop bedrijven en inwoners de

komende tijd antwoord geven. Tot 1 februari volgend jaar is er de tijd om inwoners, ondernemers, belangenorganisaties en lokale initiatiefnemers te informeren en kunnen zij zich uitspreken over hoe zij de energietransitie willen vormgeven.

Proces en tijdspad RES Twente

Om op 1 juli 2021 een RES Twente 1.0 op te kunnen leveren, samen met 13 andere Twentse gemeenten, hebben we gezamenlijk een 'strakke' tijdlijn met de volgende stappen:

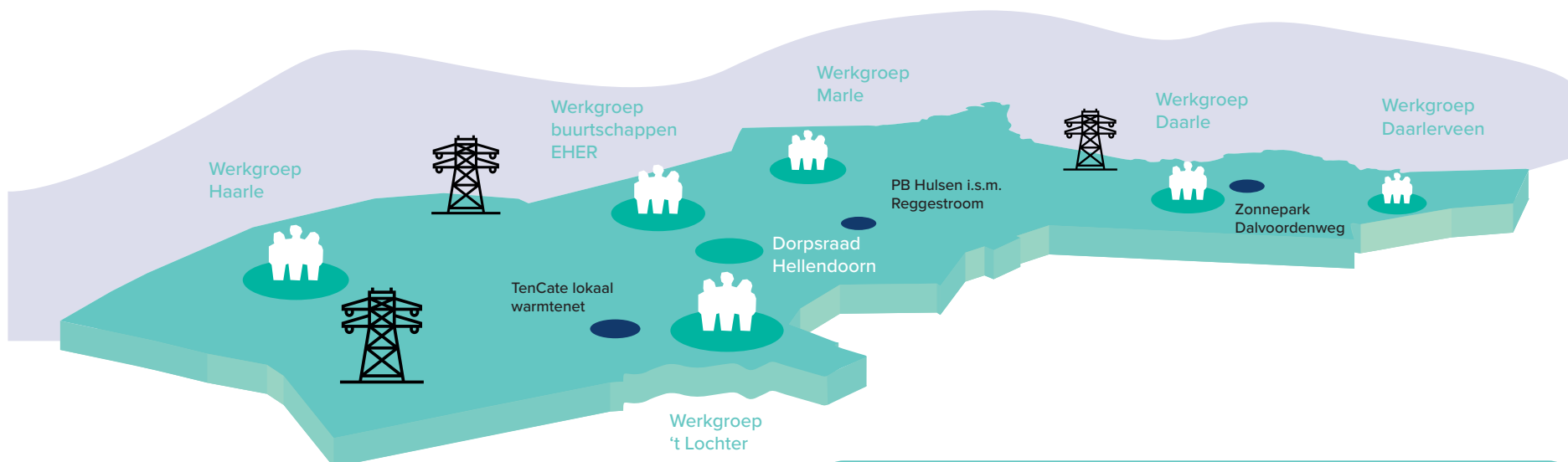
- 1 Gemeenten informeren en betrekken hun inwoners, ondernemers, belangenorganisaties en lokale initiatiefnemers.
- 2 Eind 2020 is een eerste concept van de RES Twente 1.0 gereed op hoofdlijnen, die we bespreken met onze partners.
- 3 In maart 2021 leggen we een concept ter besluitvorming voor aan de bestuurders van de 15 Twentse partners.
- 4 In mei en juni 2021 stellen volksvertegenwoordigers de RES Twente 1.0 vast binnen hun eigen raden en besturen.
- 5 Zodat we op 1 juli een gezamenlijk voorstel kunnen aanbieden aan het Nationaal Programma RES. Daarna volgt de start van de uitvoering van de opgaven door middel van diverse projecten.

Gebiedsprocessen

In buurtschappen, dorpen en kernen in onze gemeente zijn werkgroepen, bestaande uit inwoners, aan de slag met de energietransitie. De werkgroepen zijn op verschillende momenten gestart, de eerste vanaf 2018. Zij houden zich bezig met verduurzaming van de lokale leefomgeving en nemen een neutrale positie in.

Dit doen zij door het gesprek aan te gaan met hun buurtgenoten, het organiseren van bijeenkomsten en (digitale) dorpsavonden. Aan inwoners in de gebieden is gevraagd, of wordt binnenkort gevraagd, hoe zij aankijken tegen grootschalige opwek zoals wind- en zonne-energie en of zij in de toekomst (financieel) willen participeren.

HAARLE:

UITGELICHT

- gezamenlijk inkoop van 500 zonnepanelen door 45 huishoudens.
- collectief zon-op-dak-project, een postcoderoos op het dak van de CAVV.
- in gesprek met o.a. de gemeente, Reggewoon en CAVV over gebruik van restwarmte.

DAARLE:

- Verkenning door de werkgroep voor potentieel zon-op-dak in het gebied en inventarisatie van problemen van initiatiefnemers bij het verduurzamen van hun gebouw. De problemen zijn besproken met de gemeente.
- De werkgroep heeft zich laten voorlichten over verschillende mogelijkheden van duurzame opwek.
- Duurzaamheidsmarkt georganiseerd.
- Plan Daarle energie neutraal 2030 geschreven
- Er wordt een lokale energie-coöperatie opgezet. De coöperatie is nodig om het gebiedsgeld vanuit het project Dalvoordeweg te beheren

en het plan Daarle energie neutraal 2030 te monitoren. De coöperatie kan duurzame initiatieven steunen zoals een postcoderoos op dak.

DAARLERVEEN:

- Eind november zijn online bijeenkomsten georganiseerd.

EGEDE, HANCATE, EELEN EN RHAAN:

- Inwoners zijn persoonlijk bezocht.
- Enquête gehouden waarin inwoners zich uitspreken over de gewenste invulling van de energietransitie in het gebied.

MARLE:

- Alle inwoners in Marle zijn persoonlijk uitgenodigd om deel te nemen aan één van de vijf informatiebijeenkomsten van de werkgroep Energie Transitie Marle (ETM) over de energietransitie in Buurthuis De Leemkamp
- De ETM werkgroep heeft een enquête gehouden onder inwoners om in beeld te krijgen wat de houding van de inwoners van Marle is ten opzichte van de energietransitie.

ETM WERKGROEP MARLE

“Het is belangrijk dat de energietransitie van onderop gebeurt, omdat de regie bij de inwoners van Marle hoort te liggen, het is immers onze leefomgeving. We willen vooral samen met de inwoners van Marle invulling geven aan deze transitie.”

HULSEN:

- Er zijn enkele initiatieven voor zon op land bekeken.

HELLEENDOORN:

- Onderzoek door de werkgroep, de dorpsraad en de gemeente naar kleinere locaties zoals parkeerterreinen voor overkapte zonnepanelen. Het gaat om zonnepaneel-installaties waaronder geparkeerd kan worden, waar elektrische auto's opgeladen kunnen worden. Eisen van de dorpsraad zijn dat locaties inpasbaar zijn in de omgeving en dat bewoners geen hinder ervaren. Bewoners kunnen participeren in de opbrengst door middel van een postcode-roos-project.

- Voorlichten van inwoners over mogelijkheden om het energieverbruik terug te dringen door D of E label energiewoningen op te waarderen naar een A of B label. Zon-op-dak is één van de mogelijkheden.
- De dorpsraad vertelt met trots dat de Ben & Jerry fabriek, de eerste fabriek in Helleendoorn is die volledig energieneutraal produceert. Alle energie wordt duurzaam opgewekt door windmolens (opgewekt op zee) en door biogas.

NIJVERDAL:

- Initiatief voor een duurzaamheidsscherm langs de N35 door inwoners van de Kruidenwijk.
- Ondernemers van 't Lochter laten mogelijkheden duurzame energie voor het bedrijventerrein verder uitzoeken.

Coöperatie Energiek Daarle

In gesprek met Bert Roerink, hij is lid van de werkgroep Daarle Energieneutraal en met Franciska Willems, voorzitter Plaatselijk Belang Daarle. 35 personen zetten zich actief in voor een energieneutraal Daarle.

“In 2030 wil Daarle energieneutraal zijn voor het eigen elektriciteitsgebruik. Daarom richten we een coöperatie op”, vertelt Bert. “Een naam en logo hebben we al: Energiek Daarle. De coöperatie wil ten eerste een bijdrage leveren aan een duurzaam Daarle door het opwekken van duurzame energie. Het tweede doel is de sociale samenhang in het dorp. Met de coöperatie willen we daar een bijdrage aan leveren.”, vertelt Bert. Bij de oprichting van de coöperatie zijn verschillende personen vanuit het Plaatselijk Belang Daarle en de energiewerkgroep Daarle Energieneutraal betrokken.

Bert: “Om energie neutraal te worden en de plannen uit te voeren heb je een kartrekker nodig die voor langere tijd toeziet op de uitvoering. Een coöperatie behartigt de belangen van de leden uit Daarle en treedt op als gesprekspartner voor gemeente en ontwikkelaars. Ook willen we de inwoners van Daarle actief betrekken bij de energietransitie.”

Franciska: “Met deze coöperatie houden we zeggenschap over de energietransitie en houden we de regie zelf zoveel mogelijk in handen. Zo kunnen we ook zelf projecten aanjagen, ontwikkelen en daar grip op houden als dorp. Iedereen

in Daarle heeft de mogelijkheid om financieel mee te delen in projecten, zoals een Postcoderoos op grote daken. De opbrengsten van projecten houden we in ons dorp, bij de leden van de coöperatie. Als lid van de coöperatie bepaal je mede het beleid, kun je meekijken en meedoen bij de uitvoering van projecten. In Daarle wordt positief gereageerd, maar men is ook afwachtend omdat ze nog niet weten wat ze aan een coöperatie hebben. Maar deze kritische houding past ook wel bij Daarle en is goed.”

- De coöperatie Energiek Daarle heeft drie hoofddoelen:*
- *Ondersteunen van particuliere initiatieven in Daarle.*
 - *Beheren van het gemeenschapsfonds (gebiedsfonds) vanuit energieprojecten.*
 - *Duurzame activiteiten ontwikkelen voor de gemeenschap: een postcoderoos voor gezamenlijke opwek van energie op grote daken, informatievoorziening, bijvoorbeeld over besparing en isolatie, educatie en innovatie.*

Franciska: “Als andere gebieden een coöperatie op willen zetten, zou ik zeggen heb vertrouwen in het vermogen van burgers in de samenleving. Ga met elkaar het gesprek aan over de voordelen voor het samen oprichten van een coöperatie. Betrek de gemeente en de provincie voor subsidiemogelijkheden bij het opstarten van de coöperatie.”

Postcoderoos Haarle

Op zaterdag 24 oktober 2020 opende Anneke Raven, burgemeester van Hellendoorn, de eerste zonne-energie ‘Postcoderoos’ in Haarle. Aan dit coöperatieve zonnepanelen-project voor de opwekking van duurzame energie op het dak van de CAVV Zuid-Oost Salland nemen 24 huishoudens en twee agrarische bedrijven in Haarle deel. Deze postcoderoos is een initiatief van de werkgroep Haarle Energie Neutraal van het Plaatselijk Belang Haarle en het mengvoerbedrijf Zuid-Oost Salland (CAVV), in samenwerking met de Coöperatie Hellendoorn op Rozen.

Zonnewand N35

De zonnewand N35 is ontstaan vanuit een initiatief van bewoners in de Kruidenwijk en Nijverdal Oost. De wand bestaande uit zonnepanelen zou in de berm langs de N35 komen in de gemeente Hellendoorn en de gemeente Wierden. Studenten civiele techniek Wouter Beverdam en Roy ten Dam zitten in het vierde jaar aan de Hogeschool Windesheim te Zwolle. Voor hun afstuderen doen zij onderzoek naar de technische en financiële haalbaarheid van de zonnewand langs de N35.

Wouter en Roy: “We krijgen alleen maar positieve reacties. Natuurorganisaties, industrie, omwonenden en de gemeente Hellendoorn vinden het allemaal een heel mooi plan. Voor veel duurzaamheidsinitiatieven in Nederland op het gebied van wind- en zonne-energie bestaat vaak weerstand uit de omgeving. Omwonenden krijgen wel de lasten maar niet de lusten. Dat is het mooie van de zonnewand.

Door de opwekking van zonne-energie te combineren met de verbetering van de leefbaarheid in de directe omgeving is het draagvlak maximaal. Ook Rijkswaterstaat is positief over de zonnewand. Wel moet het binnen het project N35 passen en technisch en financieel uitvoerbaar zijn. Daar proberen wij met ons onderzoek antwoord op te geven.”

“De zonnepanelen komen op het zuiden te liggen en kunnen voor een heel aantal gezinnen duurzame energie opwekken. Doel is dat inwoners van de gemeente daar straks in kunnen participeren. Het zonnescherm zien wij als prachtige duurzame entree van de gemeente Hellendoorn. Een echt visitekaartje! Wat wij leuk vinden is dat ideeën van inwoners om je eigen omgeving duurzamer te maken, echt van de grond kunnen komen. Wat wij willen zeggen tegen mensen die soortgelijke ideeën hebben: Laat het niet bij ideeën, maar ga het gewoon doen!”

“Aanpak van onderop, dat past bij ons”

Edwin Bronts is sinds oktober de nieuwe voorzitter van de energiecoöperatie Noaber &Co. Dit is een energiecoöperatie voor en door bewoners. Hij rolde in deze vrijwillige functie vanwege zijn betrokkenheid bij het thema duurzaamheid, onder andere als lid van het Platform Duurzaam Hellendoorn. Voorheen stond Noaber &Co bekend als Reggestroom. De organisatie heeft niet alleen een nieuwe naam, maar ook de organisatie zelf is vernieuwd. Noaber &Co wil inwoners van de gemeente Hellendoorn helpen bij het samen opwekken van duurzame energie.

Initiatieven ondersteunen.

‘Noaber &Co is een energiecoöperatie, voor en door bewoners. We werken gebiedsgericht en dat sluit aan bij de aanpak van de gemeente voor de energietransitie. We helpen inwoners bij het ontwikkelen van projecten voor het opwekken van duurzame energie. Ook in de realisatie van het project en het proces staan onze professionals klaar om te ondersteunen met kennis en advies. Zij zijn specialisten, die al eerder dit soort projecten hebben ontwikkeld. Ze weten waar en hoe we subsidies kunnen krijgen, hoe je het beste een project kunt financieren, welke installateurs je moet hebben en waar je goedkoper kunt inkopen. Je hoeft dus niet alles voor de eerste keer te doen en in valkuilen stappen, die je had kunnen voorkomen.’

Discussie

De energietransitie levert samenwerking, maar ook discussie op: ‘Ik zie dat er op veel plekken top down geredeneerd wordt. Dat zie je bijvoorbeeld in andere gemeenten, maar je zag het voorheen ook bij Reggestroom. Ik ben blij met de inbreng van de gemeente en de aanpak van onderop. Dit sluit goed aan bij hoe wij zelf werken als Noaber &Co. Volgens mij is dat ook de enige manier waarop je de energietransitie succesvol kunt aanpakken.’

Uiteindelijk gaat het om de vraag: wat wil je als gemeenschap? Wil je zonnepanelen, of zie je voordelen in windenergie? Wil je delen in de opbrengsten? Als Noaber &Co zouden we het liefst 100% lokale participatie willen. Omdat we dan maximaal in staat zijn de voordelen ten goede te laten komen aan de gemeenschap.’

“Veel mensen vinden het belangrijk dat de opbrengsten van lokaal opgewekte stroom ook weer lokaal terecht komen en niet bij commerciële projectontwikkelaars. Wij kunnen er voor zorgen dat de stroom ook weer wordt afgenomen door inwoners van de gemeente.” – Edwin Bronts, voorzitter Noaber &Co

Wat is rendabel?

‘We hebben in het land gekeken wat succesvolle processen zijn bij andere energiecoöperaties. Die willen we gebruiken in de gemeente Hellendoorn. Mensen bepalen zelf de inhoud. Stel dat je meerdere zonnedaken in een gebied wil ontwikkelen. Dan kun je zeggen ik wil dat het per jaar €3,- per paneel oplevert, maar je kunt ook kiezen voor €2,- per jaar per paneel en daarmee ook de minder rendabele daken meenemen.’

In overleg is er veel mogelijk. Dat sluit aan bij onze werkwijze: wij bieden een proces aan dat zich al bewezen heeft waarbij we mensen zelf binnen het proces de inhoud laten bepalen en afspraken maken, want samen kom je ergens.’

Alternatief voor je spaargeld

‘Laten we duidelijk zijn: met het opwekken van energie valt nog steeds geld te verdienen.’

Het geld op je spaarrekening levert op dit moment niets op. Als je zonnepanelen legt, dan levert het wel wat op en dat is mooi meegenomen.

Het mes snijdt dus aan twee kanten. Je doet iets om klimaatverandering tegen te gaan en tegelijkertijd zorgt het ook voor extra inkomsten.’

Meer weten? Op de website www.noaber.co kun je meer lezen over de aanpak, hoe je lid kan worden of een project aanmelden.

WEET JE DAT?

Veruit de meeste energie die we gebruiken (circa 93 procent) komt van fossiele brandstoffen: aardolie, aardgas en kolen. Deze fossiele brandstoffen zijn verantwoordelijk voor de uitstoot van broeikasgassen, en bovendien veroorzaken ze de nodige vervuiling. www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/energiebronnen/kolen-olie-en-gas/

Investeren in duurzame energie voor iedereen

Hoe kun je met weinig geld toch meedoen aan projecten voor wind- en zonne-energie?

De energietransitie is een grote opgave voor ons allemaal. Investeren kan al gauw in de papieren lopen. Maar dat hoeft niet. Om iedereen te laten profiteren van duurzame energie en lagere lasten, kun je via de postcoderoosregeling met een minimale investering meedoen.

Groene stroom uit je eigen gemeente met een minimale investering en tegelijkertijd minder betalen op je energierekening. Het klinkt bijna te mooi om waar te zijn. Toch is het mogelijk via de postcoderoosregeling, oftewel de Regeling Verlaagd Tarief. Inwoners van de gemeente Hellendoorn die in een 'postcoderoos' wonen, kunnen lid worden van deze coöperatie en zo besparen op hun maandlasten. "Op deze manieren kun je een kleine bijdrage leveren aan de verduurzaming van de gemeente Hellendoorn. Heel laagdrempelig. De postcoderoos heeft meerdere modellen, zodat iedereen kan meedoen en niet alleen de mensen die geld hebben. Je betaalt eenmalig een paar tientjes en profiteert dan 15 jaar lang van een lagere energierekening", vertelt Wilma Paalman, voorzitter van het bestuur van Hellendoorn op Rozen.

Coöperatie

Hellendoorn Op Rozen is een ledencoöperatie van en voor alle inwoners van Hellendoorn. De leden zijn dus samen de eigenaar van de coöperatie. Met postcoderoosprojecten zoals de aanleg van wind- en zonneparken levert de coöperatie een bijdrage aan een energieneutrale gemeente in 2050. "Hierbij hoeft je zelf geen zonnepanelen te hebben, als je daar geen geld voor (over) hebt, of als je dak daar niet voor geschikt is. Het project is ook geschikt wanneer je eigen panelen niet voldoende zijn om je verbruik af te dekken. Voor het restant aan energie dat je nodig hebt, kun je lid worden van de postcoderoos."

Geen risico's

"Hoe eerder mensen zich aanmelden, hoe sneller wij een nieuw project kunnen starten. Je betaalt pas op het moment dat de zonnepanelen op het dak liggen. Er zijn geen risico's, want het is

een coöperatie. Het project is ook erg geschikt als je ouder bent en zelf niet meer wilt of kunt investeren in energiebesparende maatregelen die zich pas na tientallen jaren uitbetalen. Met de postcoderoos profiteer je direct. Ook als je verhuist kun je 15 jaar lang blijven meedoen."

De voordelen van de postcoderoosregeling

- Je betaalt eenmalig een paar tientjes.
- Duurzame, zelfopgewekte energie uit Hellendoorn.
- Gezamenlijk eigendom.
- Gezamenlijke beslissing over de verdeling van het voordeel.
- Goede vergoeding voor dakeigenaren.
- Het stimuleert de lokale werkgelegenheid.
- Het geld blijft in de regio.

Meer informatie vind je op www.hellendoornoprozen.nl. Voor vragen kun je contact opnemen via info@hellendoornoprozen.nl en 0548-209005.

In Haarle is onlangs in samenwerking met Haarle Energie-neutraal en CAVV het 1e postcoderoosproject gerealiseerd door de coöperatie. Op het dak van CAVV zijn 348 panelen geplaatst. Er nemen 24 huishoudens en 2 agrarische bedrijven deel aan dit project.

Ondernemers gaan voor duurzaam

Steeds meer ondernemers investeren in duurzame energie. Zowel kleinere als grotere ondernemingen. Op 't Lochter is het familiebedrijf Farmfood gevestigd:

‘De belangrijkste reden voor ons om energie op te wekken via zonnepanelen is, omdat duurzame energie beter is voor het milieu dan elektriciteit uit fossiele brandstoffen.’, zegt Michiel de Weerd, Chief Technology Officer bij Farmfood. Dit familiebedrijf is ontstaan in 1982 en is gespecialiseerd in hondenvoeding zonder kunstmatige toevoegingen. ‘Over een jaar of twintig zijn we als samenleving een heel stuk verder, bijvoorbeeld met de opslag van elektriciteit. Of misschien gebruiken we dan waterstof als brandstof. Wij willen nu al de eerste stappen zetten. We hebben er hier op het dak ook alle ruimte voor. De ruimte om het pand is duur, maar op het pand is het gratis.’

‘Onze bedrijfsvoering is CO₂ neutraal. We wekken meer stroom op dan we zelf nodig hebben en daarmee leveren de zonnepanelen nog een beetje geld op. Voor ondernemers zijn er financiële regelingen en voordelen: je kunt

bijvoorbeeld korting krijgen op je hypotheekrente via een speciale groen-hypotheek. Ook kun je als ondernemer je investeringen in milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen voor een deel aftrekken via de Milieu investeringsaftrek (MIA). Het is een manier om iets terug te doen voor je omgeving. Niet winstgevend, maar wel een kostenbesparing.’

‘Wat betreft vergunningen zijn wij niet tegen bijzondere beperkingen aangelopen. Je mag op je eigen dak zonnepanelen leggen, als je het maar aangeeft en het pand geen beschermd dorpsgezicht is. Je moet het wel goed afstemmen met je verzekering.’

‘Mijn tip voor bedrijven die werken aan duurzaamheid: ploeg een stukje tuin of grond om en zet daar wilde bloemen neer voor de bijen. Mooi om op uit te kijken voor jou, medewerkers en voor de bezoekers aan je bedrijf.’

‘We zien dat in de gemeente Hellendoorn steeds meer ondernemers investeren in duurzame energie. Dat is een mooie ontwikkeling’, zegt wethouder Margreet Overmeen-Bakhuis van economische zaken en ruimtelijke ordening. ‘We hebben met elkaar de ambitie om over tien jaar 30 procent van onze energiebehoefte duurzaam op te wekken in de gemeente.’

Dat kan met wind, zon of een combinatie. De investeringen die ondernemers nu doen in het opwekken van duurzame energie leveren daar een grote bijdrage aan. Uiteindelijk leveren deze investeringen rendement op voor iedereen’, vertelt Margreet Overmeen-Bakhuis.

De energieregisseur van de gemeente Hellendoorn denkt graag mee over de praktische mogelijkheden op het gebied van duurzame energie. Heeft u vragen over het investeren in duurzame energie? Neem dan contact op met energieregisseur Willem Wijnen via w.wijnen@hellendoorn.nl.

Feiten en cijfers

6%

Ongeveer zes procent van de elektriciteit die we in Nederland gebruiken, is opgewekt door een kerncentrale (cijfers 2014). De RES Twente zet niet in op kernenergie, omdat we kijken naar oplossingen tot 2030. Op dit moment zijn er geen bedrijven die in kernenergie willen investeren en de bouw van een centrale duurt ongeveer 20 jaar. Voor de langere termijn is kernenergie mogelijk een van de oplossingen.

8,8 eurocent

Grote windmolens wekken veel meer elektriciteit op dan kleine windmolens. Dat komt doordat de elektriciteitsopbrengst in het kwadraat toeneemt met de diameter van de rotor. Dat heeft gevolgen voor de prijs per kWh. Stroom opgewekt door een kleine windturbine kost tussen de 25 en 35 cent per kWh; elektriciteit opgewekt door een grote windmolen kost 8,8 eurocent per kWh.

www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/energiebronnen/windenergie/kleine-windmolens/

Mogelijkheden en beperkingen energienet voor grootschalige duurzame energie

Interview met Han Slootweg, directeur netstrategie, Enexis Netbeheer

‘Als Enexis zijn wij betrokken bij de Regionale Energiestrategie (RES) Twente en ook bij de andere energieregio’s die in ons gebied vallen. De rol van Enexis is om de plannen die in de Regionale Energiestrategieën ontwikkeld worden, aan te houden tegen de mogelijkheden en de onmogelijkheden van het elektriciteitsnet. Alles kan in principe, maar sommige keuzes kosten meer tijd en geld dan andere. Wij gaan niet beslissen wat de juiste keuze is, want daar gaan wij helemaal niet over. Als netbeheerder bepalen wij niet waar zonnepanelen of windmolens moeten komen, dat is echt aan de bestuurders.’

Oplossingen lange termijn

‘De RES heeft een horizon tot 2030. In principe zijn de plannen voor Hellendoorn te realiseren, welke keuze voor duurzame energie er uiteindelijk ook gemaakt wordt. De ruimte die er is op het energienet voor grootschalige duurzame projecten verschilt per locatie. Bij beide hoogspanningsstations waarop de gemeente Hellendoorn is aangesloten, Vroomshoop en Nijverdal, staat de ruimte op het energienet onder druk. Met name in Vroomshoop. In 2021 wordt de capaciteit daar uitgebreid. Concrete capaciteitsproblemen pakken wij zo snel mogelijk aan en wij werken aan structurele oplossingen voor de langere termijn.’

Pieken en dalen

‘Het produceren van duurzame energie vraagt veel van het energienet, want duurzame bronnen zijn niet altijd beschikbaar. Er wordt geen windenergie opgewekt als het niet waait. En zonnepanelen werken niet als het donker is. Beide opties kennen dus pieken en dalen. In Nederland waait het meer dan dat de zon schijnt. Windturbines leveren daardoor gelijkmatiger energie op dan zonnepanelen. Je kunt het

Han Slootweg, directeur netstrategie, Enexis Netbeheer

opwekken van duurzame energie vergelijken met een emmer die je met een tuinslang laat vollopen met water. Zonne-energie kent grote pieken op zonnige dagen. Dat kan een enkele tuinslang niet verwerken. Daar heb ik een driedubbele tuinslang voor nodig. Laat ik de emmer daarentegen met windenergie vollopen, dan kan mijn tuinslag 3x zo dun zijn omdat het water gelijkmatiger stroomt. Ik heb voor windenergie dus maar een derde van de netcapaciteit voor nodig. Dat is best veel, want we moeten al het nodige doen voor de energietransitie.’

Zon of wind?

‘Het effect is dat als we voor zonnevelden gaan, de kosten hoger worden, dan als je gaat voor windenergie. Zonnevelden kosten minder tijd om neer te zetten maar er is uiteindelijk veel meer ruimte voor nodig. Ook nog eens omdat je er meer infrastructuur voor nodig hebt. Enexis bepaalt niet of er windturbines of zonnevelden komen. Het effect van een keuze voor windmolens is dat je ruimte en kosten bespaart. Een windmolen kun je langs de snelweg zetten en er langs rijden. Maar grondgebonden zon, daar kun je niet doorheen rijden. Die grond kun je niet meer ergens anders voor gebruiken.’

Tijs de Bree | Gedeputeerde voor energie Provincie Overijssel

Dagelijks zien wij de effecten van de klimaatverandering. U herinnert zich vast nog de lange droge en hete zomers van de afgelopen jaren. Of de felle buien, die leiden tot overstromingen omdat onze riolering ze niet meer kan verwerken. Dat kan zo niet langer. Een groot deel van de klimaatverandering wordt veroorzaakt door ons energiegebruik. Gasgestookte ketels in onze huizen, auto's en vrachtwagens op diesel of benzine, industrie die draait op fossiele brandstoffen. Het is nodig om ons energieverbruik te verminderen en te verduurzamen.

Dagelijks zien wij de effecten van de klimaatverandering. U herinnert zich vast nog de lange droge en hete zomers van de afgelopen jaren. Of de felle buien, die leiden tot overstromingen omdat onze riolering ze niet meer kan verwerken. Dat kan zo niet langer.

Een groot deel van de klimaatverandering wordt veroorzaakt door ons energiegebruik. Gasgestookte ketels in onze huizen, auto's en vrachtwagens op diesel of benzine, industrie die draait op fossiele brandstoffen. Het is nodig om ons energieverbruik te verminderen en te verduurzamen.

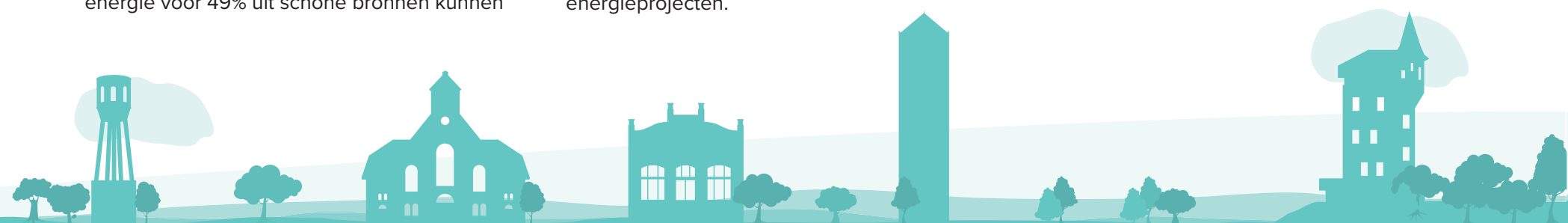
In Overijssel doen de provincie, gemeenten, bedrijven en inwoners dit samen. Per regio wordt een plan gemaakt hoe we in 2030 onze energie voor 49% uit schone bronnen kunnen

halen. Dan moet u denken aan zonnepanelen, windturbines, aardwarmte of biomassa. En ook denken we na hoe we op termijn waterstof kunnen benutten. Alle gemeenten in Twente (en ook in de rest van de provincie) leveren hieraan hun bijdrage. Dus Hellendoorn kan niet achterblijven.

De provincie heeft hierin verschillende rollen: we helpen partijen om samen te werken. We denken mee hoe ons mooie landschap zo veel mogelijk kan worden bespaard, of hoe de nieuwe energie zo efficiënt en betaalbaar mogelijk kan worden opgewekt. Ook helpen we u als inwoners via de energieloketten de juiste keuzes te maken. En we bieden een aantrekkelijke energiebespaarlening aan. Tot slot investeren we in tal van concrete energieprojecten.

Persoonlijk zie ik de energietransitie vooral als een kans: een kans op een schonere en prettigere leefomgeving. Een kans om comfortabel en milieubewust te wonen en te werken. Een economische kans voor ons bedrijfsleven, die nieuwe werkgelegenheid creëert. En een kans voor u als inwoner om zelf de regie te pakken op uw energievoorziening.

Ik daag u graag uit: denk en praat mee hoe u de energievoorziening in Hellendoorn zou willen vormgeven? Misschien wilt u zelf wel deelnemen aan een lokaal energie-initiatief, of mede-eigenaar worden van een zonnenveld of windturbine? Door zelf de regie te pakken, bepaalt u mee hoe Hellendoorn in de toekomst zijn energie opwekt.

Vijf stellingen over klimaatverandering en windmolens: wat zegt de wetenschap?

Bron: Tubantia, door Leo van Raaij, 17-04-19

1 'Broeikasgassen leiden niet tot klimaatverandering'

Hoewel er zijn nog steeds mensen zijn die niet geloven dat de aarde opwarmt door de toename van broeikasgassen in de atmosfeer, is dat in brede wetenschappelijke kring afdoende aangetoond. De opwarming leidt tot een klimaatverandering die wereldwijd grote negatieve gevolgen heeft. De noodzaak tot het beperken van de uitstoot van het broeikasgas CO₂ is daarmee evident. Dat kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door voor de opwekking van elektriciteit of warmte geen gebruik meer te maken van fossiele brandstoffen als steenkool, aardgas en aardolie. Dit is de energietransitie.

2 'Windmolens zijn belangrijk voor een bijdrage aan de energietransitie'

De opgave om geen aardgas, steenkool en aardolie meer te gebruiken is enorm en omgeven met veel onzekerheden. Hoe het energiesysteem van de toekomst er precies uit komt te zien, weet nog niemand. Maar het doel is wel geformuleerd: over iets meer dan 10 jaar moet 50% van de Nederlandse elektriciteit duurzaam opgewekt zijn. Nu is dat 15%. Zon en wind bieden de beste kansen, omdat die technologie al ver ontwikkeld is.

3 'Het is niet nodig op land windmolens te plaatsen. Op zee is ruimte genoeg'

Ook op zee is niet genoeg ruimte om aan de energievraag van de toekomst te kunnen voldoen. Dat blijkt uit de studie Ruimtelijke Verkenning Energie en Klimaat, die in de aanloop naar het opstellen van het Klimaatakkoord werd uitgevoerd. De zee lijkt onmetelijk groot en leeg, maar ook daar zijn gebieden die uitgesloten worden, zoals natuurgebieden, militaire oefengebieden en er moet rekening worden gehouden met scheepvaart. Hoe de mix van zon- en windenergie op land er uit komt te zien, wordt in Regionale Energiestrategieën uitgewerkt. De gemeenten in de Regio Twente moeten daar afspraken over maken. In de loop van 2021 moet de Twentse energiestrategie klaar zijn.

4 'Het waait in Twente niet hard genoeg'

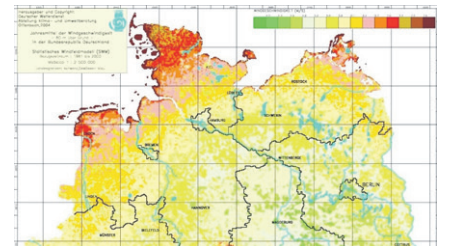
De oorsprong van deze bewering lijkt te liggen in de provinciale omgevingsvisie, waar een kaartje bij zit van 'kansrijke zoekgebieden' voor windenergie. Een kaartje met de geografische verdeling van windmolens in Duitsland en Nederland geeft een ander, interessant beeld. Elk rood stipje is een windmolen. De grens tussen Duitsland en Nederland kleurt rood, omdat aan de Duitse zijde veel windmolens staan. Aan Nederlandse zijde van de grens valt het ontbreken van rode stipjes juist op. Waait het in Gronau en Gildehaus harder

dan in Enschede en De Lutte? Een kaartje met 'grensoverschrijdende' windsnelheden maakt duidelijk wat we eigenlijk wel weten: een paar stappen in Duitsland waait het niet plotseling harder. Maar dan kan het nog wel zo zijn dat het 'kansrijk' in de Overijsselse Omgevingsvisie bedoeld is in vergelijking met bijvoorbeeld Zeeland, waar het veel harder waait. Want dat weet iedereen. Toch? Dat is te controleren op de 'windviewer' van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Dit is de instantie die subsidies verstrekt voor windmolens. Wie een molen wil bouwen is verplicht gegevens aan te leveren over de te verwachten gemiddelde windsnelheid op een bepaalde locatie.

Wat blijkt? Aan de A35 bij het knooppunt Buren waait het op 140 meter hoogte gemiddeld circa 7,19 meter per seconde. In Zeeland, in het windpark Krammersluizen, waait het op dezelfde hoogte gemiddeld 7,98 meter per seconde. Een verschil dus, van ongeveer 0,8 meter per seconde. Conclusie: het waait net over de grens in Duitsland net zo hard als in Twente. En in Zeeland waait het iets harder.

Windmolens in Duitsland en Nederland.
© Bundesinstitut für Bau-, Stadt-, und Raumforschung

Wind in Duitsland en Nederland.
© Deutsche Wetterdienst

5 'De windmolens in Twente leveren te weinig elektriciteit'

Die 0,8 meter per seconde die het gemiddeld in Twente minder hard waait dan in Zeeland, lijkt niet veel. Maar het kan best zijn dat het veel uitmaakt voor de elektriciteitsproductie. Een gemiddelde zegt namelijk niet alles. Wanneer het minder hard waait dan 3 meter per seconde, gaan bepaalde molens bijvoorbeeld helemaal niet draaien. Andere draaien vanaf 2 meter per seconde. Dat heet de 'cut-in wind speed'.

Adviesbureau Pondera berekende bij de vergunningaanvraag voor een windmolen op het industrieterrein Zenkeldamshoek in Goor, dat een windmolen op die plek gemiddeld 6% van de tijd stil staat door gebrek aan wind. Van windmolens is daarnaast bekend hoeveel energie ze leveren bij een bepaalde windsnelheid. Een molen als de Vestas V136 levert bij gemiddeld 7 meter per seconde zodoende ongeveer 14 miljoen kWh. Dat is evenveel elektriciteit dat een zonnepark van 14 hectare – 21 voetbalvelden groot – opwekt, genoeg voor ongeveer 4.000 huishoudens. Conclusie: de bewering dat de Twentse windmolens te weinig elektriciteit leveren is onjuist.

Energiereregelingen: welke zijn er?

Er zijn verschillende subsidieregelingen waarmee je geld kunt besparen. Bijvoorbeeld voor de aanschaf van een zonneboiler of warmtepomp. Maar ook kun je subsidies combineren of een lening afsluiten. Voor eigenaren van koopwoningen of leden van Verenigingen van Eigenaars (VvE's) zijn er de volgende regelingen:

Isolatie

Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH)

Wanneer je voor jouw woning minimaal twee energiebesparende isolatiemaatregelen laat uitvoeren dan kun je de Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) aanvragen. Je komt hiervoor in aanmerking als minstens één van de twee maatregelen aan spouw, dak, gevel, vloer of glas na 1 juni 2020 is uitgevoerd en betaald.

Het tijdelijk verhoogde subsidiebedrag (30 procent tot max. € 10.000) is beschikbaar tot en met 31 december 2020.

Voorwaarden:

- Je neemt minimaal twee energiebesparende maatregelen.
- Je kunt de subsidie als eigenaar of bewoner alleen achteraf aanvragen.
- Je komt alleen in aanmerking wanneer de maatregelen vanaf 19 augustus door een bouwbedrijf zijn uitgevoerd.

- Je ontvangt per woning slechts één keer subsidie.
- Je woning moet voldoen aan de minimale oppervlakte-eis.

Subsidie energiebesparing voor VvE's

VvE's kunnen ook subsidie aanvragen. De subsidie geldt voor isolatiemaatregelen, zoals spouwmuur-, dak- en vloerisolatie en hr+-glas, maar ook voor procesbegeleiding of het opstellen van een meerjaren-onderhoudsplan. VvE's kunnen een aanvraag indienen op

mijnrvo.nl. Binnen 12 maanden na de beschikking moet de VvE de (aanvullende) maatregelen (laten) uitvoeren. Wanneer je kiest voor een Zeer Energiezuinig Pakket, dan geldt een uitvoeringstermijn van twee jaar.

Laag btw-tarief voor isolatiewerkzaamheden

Laat je isolatiewerkzaamheden in je huis uitvoeren? Dan kun je in een aantal gevallen gebruikmaken van het lage btw-tarief op arbeidsloon. Dit is het geval bij vloer-, bodem-, dak-

en gevelisolatie en het aanbrengen van isolatieglas. Hier geldt een btw-tarief van 9 procent in plaats van de normale 21 procent. Het lage btw-tarief geldt alleen voor de arbeidskosten en niet voor de (isolatie)materialen; die laatste vallen onder het normale btw-tarief.

Zonneboiler en warmtepomp

Subsidie voor duurzame energie (ISDE)

Je kunt subsidie aanvragen voor de aanschaf van een zonneboiler en warmtepomp. Per 1 januari 2020 is er in totaal 100 miljoen euro beschikbaar voor zakelijke en particuliere gebruikers. De hoogte van het subsidiebedrag hangt af van het soort apparaat en de energieprestatie. De precieze bedragen staan op site van de RVO (www.rvo.nl). De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland behandelt de aanvragen op volgorde van binnenkomst. Wil je subsidie aanvragen? Dan moet je eerst een apparaat kopen en laten installeren, voordat je de aanvraag doet.

Subsidies combineren of een lening afsluiten

Subsidies combineren

Je kunt subsidies soms combineren met andere financieringsmogelijkheden. Je laat bijvoorbeeld een zonneboiler installeren én jouw dak isoleren. Je kunt dan een subsidie combineren met een lening of hypotheek om de werkzaamheden te financieren. Bovendien profiteer je van het lage btw-tarief van 9 procent op de isolatiewerkzaamheden. Het stapelen van subsidies voor dezelfde maatregel kan meestal

niet. Je moet soms op het aanvraagformulier invullen of je ook bij een andere instantie subsidie aanvraagt voor dezelfde energiebesparende maatregel.

Geld lenen voor energiebesparing

Wanneer je je huis wilt verduurzamen, maar hiervoor onvoldoende eigen geld hebt, kun je een lening afsluiten. Geld lenen voor energiebesparende maatregelen kan op de volgende manieren:

- Hypotheek
- Energiebespaarlening (zie hieronder)
- Groene leningen
- Duurzaamheidslening

Verschillende hypotheekverstrekkers bieden de mogelijkheid energiebesparende maatregelen mee te financieren in de hypotheek; huizenkopers die willen verduurzamen, kunnen tot 106 procent van de woningwaarde lenen. Vaak kun je de volgende energiebesparende maatregelen meefinancieren in de hypotheek:

- HR-ketel
- Warmtepomp
- Zonneboiler
- Zonnecellen
- Spouwmuurisolatie
- Dakisolatie
- Vloerisolatie
- HR++-beglazing

De bank zet het extra hypotheekbedrag in een depot en controleert of je het daadwerkelijk besteedt aan energiebesparende maatregelen. Bovendien zal de bank vragen om aankoopnota's. Check bij jouw bank wat de mogelijkheden zijn.

Energiebespaarlening

Als huiseigenaar van bestaande bouw, nieuwbouw of als lid van een VvE kun je tegen een gunstige rente een lening afsluiten. Deze Energiebespaarlening is beschikbaar voor energiebesparende maatregelen zoals dak-, vloer- en gevelisolatie, isolatieglas en zonnepanelen. Kijk op www.energiebespaarlening.nl voor meer informatie.

Kenmerken van de lening:

- Je kunt minimaal € 2.500 en maximaal € 25.000 lenen.
- Voor een Zeer Energiezuinig Pakket kun je tot maximaal € 50.000 lenen.
- Voor Zeer Energiezuinig Pakket + / Nul op de meter leen je tot maximaal € 65.000.
- Je betaalt een aantrekkelijke rente.
- Een looptijd van 7, 10 of 15 jaar.
- De rente staat vast gedurende de hele looptijd.
- Vervroegd aflossen is mogelijk zonder extra kosten. Voor het aanschaffen van zonnepanelen, mag je maximaal 75 procent van het leenbedrag besteden aan zonnepanelen. De overige 25 procent moet besteed worden aan andere energiebesparende maatregelen.

Poen voor Groen

Op 1 september 2020 is de actie Poen voor Groen van start gegaan. De actie heeft als doel om huiseigenaren te stimuleren hun woning energiezuiniger te maken met kleine duurzame maatregelen.

Hoe doe je mee?

1. Meld je aan op de actiewebsite Poenvoorgroen.nl.
2. Koop een energiebesparend product bij een deelnemende winkel.
3. Dien de kassabon in op de actiesite.
4. Ontvang na goedkeuring het aankoopbedrag (maximaal 50 euro) terug op je bankrekening.

Energiesubsidiewijzer

Kijk voor een compleet en actueel overzicht van subsidies en leningen op de Energiesubsidiewijzer: www.verbeterjehuis.nl/energiesubsidiewijzer.

Met de Energiesubsidiewijzer vind je het complete en actuele overzicht van subsidies, leningen en andere regelingen. Vul je woonplaats in en bekijk:

- een overzicht van welke subsidies er voor je zijn;
- de voorwaarden waaraan je moet voldoen om de subsidie te krijgen;
- een link naar de juiste website met meer informatie en een aanvraagformulier.

Meer informatie

Bekijk alle bijbehorende links naar de verschillende subsidiemogelijkheden via www.hellendoorn.nl/subsidieduurzaamheid

Of ga voor meer informatie naar het Duurzaam Bouwloket: www.duurzaambouwloket.nl/gemeente/hellendoorn

Energie besparen: Wat kun je zelf doen?

Wil je energie besparen of je huis duurzamer maken? Energie besparen is makkelijk, als je weet waarop je moet letten. Door te isoleren blijft de warmte beter in huis. Door slim ventileren heb je minder last van kou en tocht en verlies je minder warmte. Met zonnepanelen wek je je eigen duurzame stroom op. Met eenvoudige tips verlaag je je energierekening zonder dat het je iets kost.

1

ISOLEREN

Isoleren van je huis: 3 van de 4 woningen in Nederland zijn nog niet goed geïsoleerd. Zonde, want isolatie heeft alleen maar voordelen. In een goed geïsoleerd huis heb je minder last van kou en tocht, je hebt lagere energiekosten en de CO₂-uitstoot is lager. Ook bereid je je huis voor op aardgasvrij en energieneutraal wonen. En de kosten? Die verlaag je met subsidies voor woningisolatie. Hoe goed is jouw huis geïsoleerd en wat kun je verbeteren? Isoleren van je spouwmuur, dak en vloer kan je een flinke besparing op je energierekening opleveren.

Kijk op www.milieucentraal.nl voor meer informatie.

2

LEDVERLICHTING

Een eenvoudige, goedkope en snelle manier om energie te besparen is het vervangen van gloeilampen en halogeenlampen door led-verlichting. Binnen afzienbare tijd verdient je de investering terug!

Als je meedoet aan Poen voor Groen (zie bladzijde 17), kun je een deel van je aankoopbedrag terugkrijgen!

Wist je dat een ledlamp 85% minder stroom verbruikt dan een gloeilamp? Meteen vervangen dus!
(Bron: Milieu Centraal)

3

VENTILEREN

Ventilatie kost altijd energie, omdat er warmte uit de woning verloren gaat. Warme lucht verlaat het huis en frisse buitenlucht komt daarvoor in de plaats. Maar goed ventileren is echt belangrijk voor je gezondheid en daarom geen energiever-spilling. Met slim ventileren kun je het energieverlies wel zo klein mogelijk houden. Er zijn allerlei manieren om het energieverlies te beperken: bijvoorbeeld met zelfregelen-de roosters, warmte-terugwinning en vraagsturing.

Bijkomend voordeel: je hebt minder last van kou en tocht.

4

ZONNEPANELEN

Zonnepanelen zijn duurzaam: ze zetten zonne-energie om in stroom. Met zonnepanelen op je dak wek jij je eigen duurzame stroom op. De zon hoeft daarvoor niet fel te schijnen. Ook als het bewolkt is leveren zonnepanelen elektriciteit. In 2 jaar bespaart een zonnepaneel meer energie, dan het kostte om het paneel te maken. De btw kun je terugvragen bij de belastingdienst. De winst op zonnepanelen is vergelijkbaar met 4 procent spaarrente.

Daarom zijn zonnepanelen een duurzame en slimme aankoop.

[Bron: Milieu Centraal]

Moeten we van het aardgas af?

Om aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord te voldoen, moeten we onze CO₂-uitstoot verminderen. Daarom stappen we van fossiele energiebronnen als aardgas over op duurzame bronnen zoals warmtepompen. Gemeenten nemen de regie over deze zogenaamde warmtetransitie.

Wat is de warmtetransitie?

In 2050 moeten alle woningen en gebouwen in Nederland duurzaam zijn. We hebben dan andere energiebronnen nodig om te koken en onze woningen te verwarmen. Dit betekent dat de cv-ketels verdwijnen en het bestaande aardgasnetwerk hooguit nog voor duurzaam gas wordt gebruikt.

Waarom is het nodig?

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) staat dat de opwarming van de aarde beperkt moet blijven tot 'ruim onder de 2 graden Celsius met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius'. Hiermee houden we een leefbare wereld in stand, voor nu maar ook in de toekomst. Om dit doel te realiseren moeten we onze CO₂-uitstoot terugbrengen. Daarom stappen we van fossiele energiebronnen als aardgas over op duurzame bronnen zoals warmtepompen én willen we energie besparen, bijvoorbeeld door beter te isoleren.

Wat moet er gebeuren?

Om alle woningen en gebouwen los te koppelen van het aardgas, zijn verschillende dingen nodig: isolatie, een nieuwe energie-infrastructuur, energieopslag en nieuwe duurzame warmtebronnen. Dit wordt per wijk concreet uitgewerkt.

Wat gaat Hellendoorn doen?

De gemeente Hellendoorn brengt de alternatieven voor aardgas per wijk in beeld, maakt de kosten inzichtelijk en maakt een planning om over te stappen op een alternatieve warmtevoorziening zoals duurzaam gas, een (lokaal) warmtenet of volledige elektrisch verwarmen met bijvoorbeeld een warmtepomp. Dit wordt in 2021 vastgelegd in de Transitievisie Warmte, die elke twee jaar wordt geactualiseerd. Deze visie wordt concreet, per wijk, uitgewerkt in Wijk Uitvoerings Plannen (WUP's). Deze WUP's worden samen met bewoners en gebouweigenaren opgesteld.

Woning met warmtepomp

Wanneer gaat het spelen?

De gemeenteraad ontvangt de Transitievisie begin 2021. Zij kunnen deze dan vaststellen of aanpassen. Wijken die voor 2030 op de planning staan om van het gas af te gaan, maken uiterlijk in 2022 een Wijk Uitvoerings Plan. Daarnaast kun je nu zelf al beginnen met het aanpassen van jouw woning. Bijvoorbeeld door de isolatie en ventilatie te verbeteren, over te schakelen op elektrisch koken en je oude cv-ketel te vervangen door een duurzame oplossing.

Vragen over duurzaamheid?

Hier kun je terecht!

Stichting Platform Duurzaam Hellendoorn

Stichting Platform Duurzaam Hellendoorn (SPDH) is het verzamelpunt in de gemeente Hellendoorn voor alles wat met duurzaamheid te maken heeft. Jan Nije Bijvank: "Je kunt hier terecht met al je vragen over duurzaamheid voor jouw woning en leefomgeving. Wij helpen mensen met het vinden van duurzame oplossingen." Doel is om bij de samenleving besef te creëren voor de urgentie van verduurzaming. SPDH geeft ook gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente over duurzaamheidsbeleid.

Duurzaamheidscentrum

Het Platform Duurzaam Hellendoorn is met het Duurzaamheidscentrum gevestigd aan de Grotestraat te Nijverdal. Bezoekers kunnen terecht voor duurzaamheid in brede zin: informatie over energie, maar ook is er aandacht voor hergebruik van spullen, vragen rond water, afval, biodiversiteit, fair trade en sociale duurzaamheid.

Repair Café

Onderdeel van het Duurzaamheidscentrum is het Repair Café waar mensen kapotte spullen, zoals elektrische apparaten, meubels en speelgoed naartoe kunnen brengen. Bezoekers zijn welkom in het Duurzaamheidscentrum op dinsdag tot en met vrijdag van 13:00 tot 17:00 uur en op zaterdag van 10:00 tot 17:00 uur.

Wil je meehelpen of meer weten, mail dan naar platformduurzaamhellendoorn@gmail.com.

Meer informatie vindt u op:
www.duurzaamhellendoorn.nl/

Wat is een wooncoach?

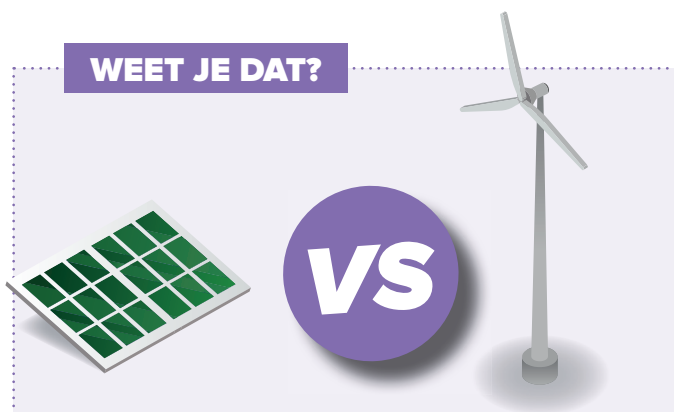
Een wooncoach kan geheel kosteloos deskundig advies geven over jouw woning. De wooncoach komt bij je langs en geeft advies over verbouwen of over energiebesparing. Een wooncoach kan je tips geven en denkt graag met je mee. Waarom ze dit gratis doen? Omdat ze graag zien dat Twente duurzamer wordt, omdat ze zich zorgen maken om de leefbaarheid van onze regio en omdat ze uit eigen ervaring weten dat een duurzaam huis voor veel voldoening zorgt.

De wooncoaches kunnen je ook van dienst zijn als het gaat om het doorspreken van de financiële mogelijkheden.

Bron: www.duurzaamthuiswente.nl/wooncoaches/

WEET JE DAT?

Als landbouwgrond gebruik wordt voor duurzame energie, dan kan de keuze vallen op windmolens of zonnepanelen. Een groot deel van de landbouwgrond rond windmolens kunnen boeren blijven gebruiken. Gebruik je landbouwgrond voor zonneparken, dan kan de grond niet meer voor landbouw gebruikt worden.

Meer informatie?

Gemeente Hellendoorn

Onder het thema duurzaamheid vind je allerlei informatie over energie besparen, de energietransitie en klimaatbestendigheid.
www.hellendoorn.nl

Duurzaam Bouwloket

Het Duurzaam Bouwloket is een digitaal loket waar inwoners terecht kunnen voor al hun vragen op het gebied van duurzaam (ver)bouwen, energiebesparing en energie opwekken.
www.duurzaambouwloket.nl/gemeente/hellendoorn

Duurzaam Thuis Twente

Bezoek de website van Duurzaam Thuis Twente voor informatie over subsidies, duurzame maatregelen en een overzicht van uitvoerende bedrijven. Duurzaam Thuis Twente biedt wooncoaches om bij jou thuis advies te geven.
www.duurzaamthuiswente.nl/hellendoorn

Milieu Centraal Milieu Centraal

biedt praktische informatie, duurzame tips en adviezen. Op de website van Milieu Centraal ontdek je wat je zelf kunt doen voor verduurzaming van je woning, en hoe je dat aanpakt.
www.milieucentraal.nl

Colofon

De Energiekrant is een uitgave van de gemeente Hellendoorn.

Tekst: Nicole Huttenhuis, We Care Communicatie
Fotografie: André Enthoven en Geert Cox
Vormgeving: Bjorn Souverijn, gemeente Hellendoorn
Bronnen: Hellendoorn op Rozen, Milieu Centraal, Natuur en Milieu Federaties, RES Twente, rijksoverheid.nl, rvo.nl, Stichting Platform Duurzaam Hellendoorn, Tubantia, waarstaatjegemeente.nl

Gemeente
Hellendoorn

